

SFÂNTUL GRIGORIE PALAMA — „Despre Înviere și despre mironosițe”

P.G. 151, 236 D — 248 C

Învierea Domnului este înnoirea naturii umane și remodelarea (recrearea) primului Adam absorbit prin moarte în păcat, și reîntors prin moarte în pământul din care a fost luat; ea este întoarcerea la viața veșnică. Nici o ființă umană, la început, nu l-a văzut pe Adam a fi creat și făcut viu (de Creator), căci în acel moment nu existau încă oameni; Dar, după ce a primit suflarea de viață, prin însuflarea divină, prima ființă pe care o vede, a fost o femeie: Eva a fost prima care a urmat după el, între ființele umane. În aceeași manieră nimeni nu l-a văzut pe al doilea Adam, adică pe Domnul, înviind din morți și nici unul dintre cei apropiați nu a fost de față, iar soldații, care păzeau mormântul, cuprinși de frică erau ca și morți. Dar a fost o femeie, care, prima, l-a văzut după Înviere, după cum am auzit citindu-se în Evanghelia de la Marcu (Marcu 16, 1-9): „Și înviind dimineața, în ziua cea dintâi a săptămânii, El s-a arătat întâi Mariei Magdalena...” (Marcu 16, 9). Se pare, că Sfântul Evanghelist afirmă clar că era devreme, dis-de-dimineață când Domnul a înviat și că cea care l-a văzut prima a fost Maria Magdalena și că aceasta a avut loc chiar la ceasul când El a înviat. Dar nu aceasta o spune Evanghelistul, cum o să vedeți, dacă aveți puțin răbdare, căci un pic mai sus Sfântul Marcu spune, în acord cu toți ceilalți Evangheliști, că această Marie a venit cu celelalte femei mironosițe, mai înainte la mormânt și au văzut împreună că acesta era gol și s-au întors la casele lor, dat fiind faptul că înainte de a se face dimineața Domnul înviase deja. Pentru a indica acest moment, Sfântul Marcu nu spune doar „dimineața”, ci „foarte de dimineață”. Este vorba de momentul când în orizont penumbra precede răsăritul soarelui, așa cum arată și Sfântul Evanghelist Ioan când spune că „Maria Magdalena a venit la mormânt dis-de-dimineață, fiind încă întuneric și a văzut piatra ridicată de pe mormânt” (Ioan 20, 1).

2. Dar și ea ca și celelalte femei mironosițe au venit la mormânt și au plecat fără a-L vedea pe Domnul. A alergat însă a-i găsi pe Petru și Ioan și le vestește nu că a înviat Domnul ci le spune că Domnul a fost luat din mormânt, neștiind unde era pus, ceea ce demonstrează că ea nu avea cunoștința de înviere. Rezultă astfel că nu la prima oră a zilei a apărut Domnul Mariei Magdalena ci în plină zi.

Totuși, Evangheliile nu afirmă în mod clar, ceea ce doresc să descopăr dragostei voastre; căci prima care a primit vestea cea bună a învierii Domnului între toate ființele umane, a fost, după cum se cuvenea, Maica Domnului. Iar ea a primit această veste bună de la Însuși Stăpânul a toate. Înainte de toți, ea a știut că El a înviat, ea a auzit cuvintele lui Dumnezeu și nu a fost oprită a-L vedea cu ochii ei, nici a-L auzi cu urechile ei. Ea singură l-a atins cu mâinile ei precurate, cu toate că Evangheliștii nu o spun aceasta în mod clar, nevrând să invoce mărturia Maicii Domnului despre Învierea Fiului ei, pentru a nu trezi suspiciuni celor necredincioși.

3. Mironosițele au fost, așadar, femei care au urmat Maicii Domnului și au rămas cu ea în timpul patimilor măntuitoare și, care s-au grăbit a îmbălsăma precuratul Trup al Domnului. Căci, când Iosif și Nicodim au cerut și au primit de la Pilat Trupul Stăpânului, pe care l-au pogorât de pe lemnul crucii, l-au înfășurat într-un giulgi curat de în, împregnat de miresme, și l-au pus în mormânt nou săpat în stâncă, atunci, alături de precurata Fecioară au fost de față toate femeile mironosițe, „care veniseră cu El din Galileea... și care, întorcându-se au pregătit miresme și miruri” (Luca 23, 56). Ele pregăteau miruri pentru Acela, Care este adevărată miresma a vieții pentru cei care se alipesc de El prin credință... iar miresma veșmintelor Sale, adică a Trupului Său, a fost și este mai presus de orice armată; iar numele Său este mir vărsat pe fața lumii prin care a umplut pământul oamenilor de parfumuri dumnezeiești. Totuși, dacă femeile au pregătit miresme și miruri au făcut-o pentru

(Continuare în pag. a 4-a)

Trad. Preparator Drd. CIPRIAN STREZA

Rolul Bisericii Române din Transilvania și Banat în păstrarea ființei naționale a poporului român

(V)

Dacă în Banat, pentru secolele XIV—XV nu avem decât informații imprecise despre o ierarhie bisericească ortodoxă superioară, ne-au rămas în schimb atestări sigure ale existenței și organizării ei; o Biserică de sate cu preoți modești și protopopi, o Biserică oprimită și nebagată în seamă era Biserica iobagilor români. Doar aceia care în urma faptelor de arme au fost ridicați în ranguri nobiliare și-au păstrat credința străbună ca să-și păstreze privilegiile și domeniile. Sunt atestate numeroase biserici românești ortodoxe în aceste două secole: la Ilidia, pe domeniul Vaja, la Timișoara, Lipova, Căvărna, după cum cunoaștem și nume de preoți de țară.

Secolul al XVI-lea aduce scindarea Banatului în pašalacul de Timișoara (1552) și Banatul de Caransebeș-Lugoș, care va intra în componența principatului transilvan. Cu toate distrugerile provocate, turcii au fost destul de toleranți față de Biserica Ortodoxă Română, mai mult, acum se înființează și organizează Patriarhia de Ipek, a cărei jurisdicție se întindea și asupra teritoriilor din Ungaria ocupate de turci începând cu 1541. Biserica din Banat a jucat un rol în pregătirea și organizarea răscoalei româno-sârbe din vremea lui Mihai Viteazul și în strânsă legătură cu el. Meritul în pregătirea răscoalei și în stabilirea contactului diplomatic cu Mihai Viteazul, Sigismund Bathory al Transilvaniei și împăratul austriac Rudolf al II-lea l-au avut cei doi episcopi ortodocși din Banat; la răscoală au participat și preoți, uciși cu cruzime de turci.

În cealaltă parte a Banatului, Banatul de Caransebeș-Lugoș, Biserica Românească a fost supusă presiunii prozelitiste a noilor confesiuni reformate, din partea celei calvine mai cu seamă, care după ce devenise religie de stat dominantă, s-a dovedit a fi deosebit de intolerantă — fără a avea însă mari efecte asupra românilor.

Apăsarea națională, religioasă și socială i-a întărit pe românii

transilvăneni în credința lor. Cum numai românii erau ortodocși, spre deosebire de „națiunile” colonizate de regii ungari, legea ortodoxă a primit și numele de „lege românească”, și cum era lege veche la români, i s-a dat și numele de „lege strămoșească”. A fost ocrotitoarea naționalității românilor în vremuri dușmănoase.

Unitatea între poporul român și legea strămoșească s-a păstrat de-a lungul istoriei zbuciumate a Transilvaniei, explicând faptul că românii împreună lupta împotriva asupririi sociale și naționale cu lupta împotriva asupririi religioase; ei cereau libertatea socială, națională și religioasă-bisericească. În răscoalele și revoluțiile care au zguduit Transilvania, au participat alături de popor și clerici. Cum preoții înșiși erau foarte apropiați de condiția iobagilor și cum episcopii și mitropoliții nu o dată au fost întemnițați sau expulzați, era firesc ca lupta pentru drepturi naționale, sociale și bisericești ortodoxe să constituie un singur tot. În felul acesta, legea strămoșească a primit numele de „lege românească”, sufletul românesc dându-i un a-nume specific spiritual.

Dar legea strămoșească n-a fost numai un sprijin pentru românii din Transilvania; ea a fost legea tuturor românilor. De aceea ea a constituit și un factor de unitate între românii din Transilvania, Țara Românească și Moldova — unitate de credință, limbă și neam. Mitropolia Transilvaniei era în strânsă legătură cu Mitropolia Ungro-Vlahiei și cu cea a Moldovei, preoții și călugării circulau între cele trei țări surori, ca și cartea religioasă și arta bisericească. Tocmai datorită caracterului său popular și a strânselor legături cu Biserica de la est și sud de Carpați a putut rezista Biserica Ortodoxă din Transilvania, tolerată și prigonită de stăpânitorii străini.

Arhid. prof. dr.

CONSTANTIN VOICU
Dr. MIHAI RACOVIȚAN

Condac VIII

Doamne Iisuse Hristoase,
Domnul meu blând!

Către Tine mă aplec cu fruntea.

Ca Toma îmi pun mâna la locul cel sfânt.
Strâns și oprit în mine, fără de cuvânt,
aștept ca orbu, puntea

Luminii din adânc, cea fără însereare

și care în tot omul, ca un lăuntric soare
ne luminează întreg în încăperea ființii.

Cum nu Te văd de noapte, grosimea de păcate,

Te pipăi cu sfială

cu degetul nădejzii, cu degetul credinței,

cu deget bănuială,

cu deget de dorire și chiar de îndoială,

și neajuns ași pune și cealaltă mână,

Dar inima străpunsă de fulger, de aroură,

îndurera și dulce, cu răsuflarea îngână

Chemarea Ta întregă și fără voia mea,

bătaia rugăciunii aleargă spre lumină într-un
ALILUIA.

SANDU TUDOR

Din volumul „Imn-Acatist la Rugul Aprins
al Maicii Domnului”, Fundacion Cultural
Rumana, Madrid, 1987, p. 32.

SCURTĂ NOTĂ BIOGRAFICĂ

Sandu Tudor este pseudonimul literar al lui Alexandru Theodorescu, poet și călugăr martirizat în închisorile comuniste din România.

S-a născut în anul 1899, în București, unde și-a făcut și studiile. A fost ofițer de marină și profesor de liceu. Inzestrat cu un ales dar poetic, publică în 1925 un volum de poezii. În 1932 a înființat revista „Floarea de Poc”, iar în 1933 ziarul „Credința”. A colaborat la revistele literare „Gândirea”, „Contemporanul” și „Convorbiri Literare”.

În tinerețe s-a bucurat de un popas mai îndelungat, împreună cu tatăl său, la muntele Athos. Acest fapt i-a consolidat adâncă sa trăire duhovnicească pe care a deprins-o încă din familie. Ortodoxia era pentru el cadrul adevăratei spiritualități a poporului român.

Încercările ultimului război mondial, la care a luat parte, i-au cristalizat și mai mult dorința de a se călugări. A făcut pasul acesta la Mănăstirea Antim din București, devenind monahul Agaton. Aici s-au adunat între 1945—1953 mulți intelectuali tineri și mai în vârstă, atrași de binecunoscuta mișcare de revigorare duhovnicească „Rugul aprins”, la prestigiul căreia Sandu Tudor și-a adus un excepțional aport, prin predicile înflăcărâte pe care le rostea. Între cei care veneau să-l asculte s-au numărat și nume ilus-

tre ale culturii românești, precum V. Voiculescu, Paul Sterian, Ion Barbu, Al. Mironescu, etc.

În 1953 părăsește Bucureștiul și se retrage la Schitul Rarău din Moldova, luându-și numele de sihastrul Daniil. Aici s-a aflat în legătură cu luptătorii din rezistența anticomunistă din Munții Bucovinei, pe care i-a încurajat și ajutat. Faptul acesta a fost bineînțeles descoperit de securitate și a determinat arestarea sa în anul 1958, pe când se afla în vizită la București, în casa filozofului Al. Mironescu.

Practic, închisoarea sa a constituit o perioadă a martirajului, pentru că nu numai că a îndurat suferințe inimaginabile, dar s-a și sfârșit acolo, fără a se cunoaște data exactă a morții sale și nici locul de îngropare.

Creațiile lui Sandu Tudor dinaintea războiului sunt răspândite prin numeroase reviste și gazete literare.

Cele publicate, în volum, la Madrid, în 1987 sunt: „Imn - Acatist la rugul aprins al Maicii Domnului” (p. 13—36); „Acatistul Sfântului Ioan Bugoslavul” (pag. 37—62) și „Acatistul Prea Sfințitului Părintelui nostru Calinic Cernicanul” (63—102), toate trei adevărate perle ale literaturii religioase românești.

Publicația noastră va găzdui, în continuare, din nestematele opere sale poetice.

Pr. prof. D. ABRUDAN

Un București al Bisericilor și Credinței

La numai doi pași de clădirea Ambasadei USA din București se află biserica Batiștei. Cine nu o cunoaște? Mai toți românii care am trecut prin birourile ambasadei, fie după zile de suferințe, fie în cele de bucurie, ne-am repezit la Sfânta biserică din vecinătate și ne-am închinat lui Dumnezeu, i-am mulțumit ori l-am rugat să ne ajute, am aprins o lumânare, două pentru adormiții noștri în veci sau pentru cei neadormiți. Multe ar putea povesti zidurile ei, innegrite de fum și de vechime, despre întâmplările contemporane la care a asistat, dar și mai mult despre oamenii și istoria ei din secolul trecut.

Iată, sunt aproape 200 de ani de când diaconul acestei biserici din „mahalaua Batiștei” i-a așternut pe hârtie propria istorie — un fel de cronică a evenimentelor petrecute de la întemeierea orașului și a Țării Românești — însoțind însemnările sale cu desene sau „zgrăveli colorate”. Se numea Ioan Dobrescu și era un simplu cojocar, dar unul

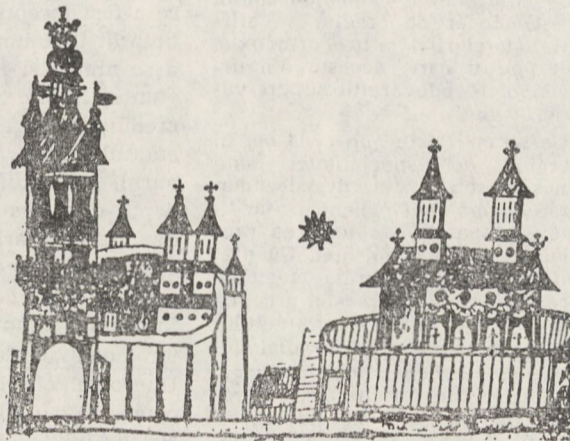

Fig. 1.

care îndeplinea funcție de diacon și de dascăl al școlărilor din mahalaua. A scris cronică sa spre „lauda lui Dumnezeu”, spre cunoașterea Bibliei și spre învățătura urmașilor. Își avea locuința peste drum de biserică, acolo unde astăzi se află o casă, la fel de mică precum cea din secolul fanariot, răsfățată de un petec de verdeț. Avem aici, în desenul lui Dobrescu (fig. 1), imaginea bisericii așa cum arăta ea în primele decenii ale anului 1800. Locașul era înconjurat de un gard format din trunchiuri alipite de bușteni. În comparație cu acesta, locuința dascălului, un parter cu două ferestre și un singur horn pe acoperiș, este disproporționat de mică. Dar, la vremea aceea, singurele clădiri înalte în București erau bisericile și Turnul Colței, — de asemenea prezent în desenul lui Dobrescu. Înfișșarea lui este reală, aceea mai arătoasă de dinaintea cutremurului din 1802.

Locul lui, se știe, era în fața actualei biserici a Colței, peste drum de Palatul Șușu, acesta inexistent la acea dată, el fiind foisorul de pază al orașului și al mănăstirii pe care o adăpostea după incinta sa de cărămidă, cu cele trei paraclise de pe ziduri și cu turnulețele sale medievale, amintind de clitorii săi occidentali. Deci, meșterul cojocar are grijă să ne sugereze că, din grădina casei sale și de sub pomul său preferat, el are privirea liberă atât înspre Turnul Colței și turlele mănăstirii cu același nume, cât și spre ale bisericii Batiștei, în strana căreia el cânta. Între și peste toate aceste ziduri înalte nu era decât Dumnezeu și Soarele Lui. „Foarte cu răvnă — zice Dobrescu — și cu cutremur am scris aceste certări dumnezeiești asupra noastră pentru păcatele noastre, aflându-mă și eu întru acest oraș” și, adăugăm noi, în grădina casei sale din umbra bisericii la care diaconisea. Iată-l acum (fig. 2) odihnindu-se sub copacul din curtea casei, alături de el fiind masa pe care stau așezate, în bună orânduială, pagina nescrisă încă a cronicii și uneltele sale de scris. În imaginea următoare (fig. 3), ca într-o viitoare parca „bandă desenată” — el este trezit brusc de o inspirație divină care îl atinge pe umăr, iar mâna Domnului îl binecuvăntează de la fereastra cerului pentru încheierea lucrului său cronicăresc. O asemenea „mână a Mântuitorului” regăsim în fresca din San Clemente, Tahull, Catalonia, circa 1123, Barcelona, Muzeul de Artă Antică și într-o miniatură dintr-un

(Continuare în pag. a 4-a)

M.N. RUSU

Fig. 2.

La fel ca și în anii trecuți și în acest an cu prilejul Sfințelor Sărbători de Paști, Arhiepiscopia Ortodoxă Română a Sibiului a venit în sprijinul familiilor nevoiașe din orașul Sibiu sau din alte localități, acordând în acest sens suma de 6 365 000 lei din Fondul Filantropic Eparhial, sumă ce a fost împărțită celor aflați în nevoi.

Adăugăm la aceasta și faptul că Asociația Creștin-Ortodoxă de Ajutor Social din cadrul Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu a acordat tot cu sprijinul Arhiepiscopiei Sibiului, familiilor nevoiașe din Sibiu, ajutoare umaniere conștând în alimente, în valoare de aproape 2 000 000 lei, cu prilejul Sf. Paști.

Sf. SAVA GOTUL

Dacă numai cu câteva zile în urmă, la 11 Aprilie am sărbătorit cu bucurie duhovnicească pe Sf. Ierarh Calinic de la Cernica, iată-ne astăzi, toată suflarea românească, cinstind după datina străbună, întru cântări de laudă pe Sf. SAVA GOTUL de la Buzău. I se spune „gotul” pentru că acest sfânt și-a petrecut viața în Dacia, stăpânită pe atunci de „goții migratori”, iar scriitorii antici aveau obiceiul ca atunci când vorbeau de băștinași, să menționeze în documentele vremii, nu pe aceștia, cum ar fi fost normal, ci pe cei care dețineau puterea militară, în cazul nostru pe goți. Așa se face că și Dacia apare uneori în scrierile vremii sub numele de „Gothia”.

Sf. Sava se naște în anul 334, într-un sat din apropierea Buzăului, din părinți creștini și cinstitori de Dumnezeu. În „Actele martirice” se menționează faptul că era „drept în credință, cucernic, blând, simplu la cuvânt, vorbind tuturor în chip pașnic despre adevăr, purtându-se cum se cuvine celor smeriți, liniștit și negrăbit la cuvânt și foarte râvnitor la tot lucrul bun...” Și tot în **actul martiric** se precizează că încă din fragedă copilărie s-a atașat suflulește de preotul Sansala care avea legături strânse cu Biserica din Scytia Minor (Dobrogea de azi). Prin grija acestuia tânărul Sava, prin post și rugăciune, sporește mereu în evlavie, blândete, smerenie și statornicie în dreptă credință. Și pornind goții prigoană aprigă împotriva creștinilor, Tânărul Sava nu se rușinează a-și mărturisii convingerile sale religioase, fapt pentru care după mai multe bătăi, împreună cu duhovnicul său părinte Sansala, sunt legați și scoși afară din sat, chiar în a III-a zi de Paști și aici sunt crunt chinuți. Dar spre uimirea chinurilor lor, chinurile în loc să-i determine să-și părăsească credința, dimpotrivă i-au întărit și mai mult și i-au umplut de dărzeie și curaj. Au urmat alte cruzimi, torturi și chinuri, care nici pe departe nu l-au înfricoșat pe Sava, bineștiind că „cei ceucid trupurile, nu pot ucide și suflulete”. Văzând mai marele goților Atharid că toate aceste munci nu l-au cîntit întru mărturisirea credinței, a poruncit să i se lege o greutate de gât și să fie aruncat în apa râului Buzău. Neînsăpămîntându-l până nici moartea, aflând de hotărârea celor fără de Dumnezeu, cu fața senină, precum altădată mucenicii în arenele romane, mulțumea lui Dumnezeu că-l va trimite mai curând la viața cea pură a fiitoare. Și mergând chinurilor cu el spre apa Buzăului se zice că ar fi intervenit cineva și-ar fi ajuns cu acestia la o înțelegere să-l facă pierdut, despre care aflând sfântul s-a opus, cerând cu insistență celor ce-l însoțeau: „De ce nu împliniți ceea ce vi s-a poruncit? Iată, de față stau în slavă, cei ce au venit să mă primească și pe care voi nu-i vedeți”. Aceștia zicând, cu greutatea legată de gât a fost aruncat acolo unde era apa mai mare, dându-și suflul în mâinile lui Dumnezeu, în zorii zilei de 18 Aprilie a anului 372, în vârstă de numai 38 de ani. Fiind scos din apă de alți creștini l-au îngropat în jurul Buzăului, de unde nu după mult timp, izvorând din pământ mireasmă binemiroasă, sunt cerute de Sf. Vasile cel Mare și duse cu multă cinste în Capadocia, confirmând primirea marelui dar în epistola sa nr. 164 din anul 374, doar la doi ani după martirajul său.

De aceea se cade să ne amintim cu pioșenie de înaintașii noștri, care nu de puține ori au fost nevoiți să mărturisescă convingerile lor religioase până la sânge, neprecupețind nimic altceva mai mult decât suflul. Și au trecut peste noi valuri de popoare migratoare, oameni fără de Dumnezeu și care ne-au răscolat, nu de puține ori până în cenușa din vatră, și care n-au plecat nicodată cu mâna goală. Și noi ce-am făcut? Ne-am luat de piept cu ei oare? Nicidecum. Poporul român a fost un popor pașnic, harnic și cuminte, și iertător cum nu mai e altul pe pământ. Ne-am plecat de fiecare dată fruntea în fața dușmanului, precum se pleacă treștia în fața vântului, și după ce furtuna a trecut, ne-am ridicat iarăși mândri fruntea spre soare, renăscându-ne uneori, până și din cenușa și dovedind tuturor, că suntem aici dintotdeauna, că n-am venit de nicăieri și că de când ne știm români, ne știm și creștini. Și nu orice fel de creștini. Ci creștini ortodocși, din moși strămoși, nu catolici, nu baptiști, nu pentecostaliști, nu lehoviști, nici calvini, nici luterani, nici mu-

sulmani. Și deși am fost atât de des hărțuiți și chinuți, nu ne-am lepădat credința în care au fostbotezați voievozii noștri, iubitori și dători de legi și datini, apărându-ne credința, ca pe lumina ochilor. Așa se explică, cum binecredinciosul Ștefan cel Mare și Sfânt a stat ca un zid în fața semilunei, care se instalează până și în Sf. Sofia din Constantinopol. El avea convingerea că atunci când își va pierde credința își va pierde și sufletul, și patria. De aceea n-a dat înapoi, iubindu-și, cum va spune mult mai târziu, luceafărul poeziei noastre: „sărăcia, nevoile și neamul” sau cum spunea marele Iorga, apărându-ne: „credința și pământul ce ni le-a dat Dumnezeu, și-asupra cărora nimeni n-a avut, nu are și nu poate să aibă nici-un drept”.

Pomenirea sfântului mucenic Sava de la Buzău să fie pentru noi toți prilej binevenit de a ne aduce aminte de toate acestea, de a-i urma credința statornică în mărturisirea și împlinirea marilor idealuri creștinești și românești, aducând lui Dumnezeu, mărire, slavă, cinsti și închinăciune și rugându-l să mijlocească la Părintele luminilor spre a ne face părtași cu toți cei bineplăcuți lui, întru Împărăția Sa cea cerească, unde să auzim „ceea ce urechea încă n-a auzit, să vedem ceea ce încă ochiul n-a văzut și să simțim ceea ce inimile noastre încă n-au simțit”, pentru că unele ca acestea a pregătit Domnul celor ce-L iubesc pe Dânsul.

Arhim. ȘTEFAN GUȘĂ

Sesiunea ecumenică de studii pentru tineret Strasbourg, ediția 1997

În perioada 13—20 aprilie, a avut loc sesiunea de studii, care a avut ca temă: RECONCILIAREA, viziunea creștină a unei noi conviețuirii în Europa. Organizatorii au fost: EYCE (Consiliul Ecumenic al Tineretului în Europa), IYCS-IMCS (Consiliul Internațional al Studenților Catolici) MIJARC (Mișcarea Internațională a Tineretului Catolic Rural și Agricol), SYNDESMOS (Asociația Mondială a Tineretului Ortodox) și WSCF-EUROPE (Federația Mondială a Studenților Creștini), cu sprijinul Centrului European de Tineret, care a oferit sejurul, pe baza finanțării Consiliului European.

Sesiunea aceasta de studii a reunit tineri din 19 țări. România a fost reprezentată de: Daniela Rei din partea presei, Simona Corda, reprezentantă a Bisericii Luterane și studentele Agnes Köber și Senta Seidner, de la Facultatea Luterană de Teologie din Sibiu, precum și Veronica Stavilă de la Facultatea de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu. Cei 49 de participanți au fost, în principal, delegați și stewards la EEA 2 (A doua Adunare Ecumenică Europeană), care va avea loc la Graz, Austria, în luna iunie 1997. Unul din scopurile de la Strasbourg a fost pregătirea și informarea despre lucrările de la Graz, în general, și despre funcția fiecăruia, în special. La Graz, reprezentanții diferitelor Biserici vor discuta tema reconcilierii. Intenția organizatorilor de la Strasbourg a fost ca și tinerii să-și exprime punctele de vedere privind această temă. În cadrul întâlnirii de la Graz, se vor discuta 6 subteme și anume: unitatea între creștini, dialogul interreligios, dreptatea socială, globalizarea, ecologia, rezolvarea conflictului pe plan mondial. Participanților de la Strasbourg, împărțiți pe șase grupe, li s-au repartizat câte una din aceste subteme. Concluziile discuțiilor fiecărei grupe au fost prezentate în plen, după care au fost asamblate într-un material de sinteză, care a constituit documentul final.

Participanții au ajuns la concluzia că dialogul interconfesional și chiar interreligios duce la o privire asupra celorlalți cât și la o mai bună cunoaștere a propriei Biserici. Ascărând cu ceilalți își conturează mai bine propria identitate. În această privință s-a arătat că la Sibiu se organizează, o dată pe lună, o vernice ecumenică, la care participă ortodocșii, romano-catolicii și protestanții. În privința dialogului interreligios, s-a subliniat că primele imagini pe care le asociem în mintea noastră cu alte religii, ca de pildă musulmani și evrei, sunt negative și un rol important în această situație îl are și mass-media. În majoritatea cazurilor, dialogul interreligios este subsumat ideii de convertire. În discuția despre ecologie, s-a accentuat că Biserica are un rol esențial în refacerea legăturii dintre om și natură, în cadrul mai larg al raportului dintre Dumnezeu și creație. Concluzia a constat în ideea că orice ecologist sau protector al naturii nu trebuie să fie în mod necesar creștin dar orice creștin trebuie să fie un susținător al ecologiei. De asemenea, s-a discutat despre cauzele și încercările de rezolvare a conflictului precum și despre dreptatea socială și relațiile între țări, pe plan mondial.

Un punct separat l-a constituit prezentarea fiecărei țări, care s-a desfășurat în trei etape: 1. expoziție cu drapel național, hărți, vederi, fotografii, desene etc. specifice țării, precum și articole și alte materiale din țară privind reconcilierea; 2. feluri de mâncare și băutură tradiționale; 3. în seara culturală: cântece, poezii, dansuri etc. specifice țării. În această ultimă parte am prezentat din partea României, „Ciuleandra”, interpretată de Maria Tănase și, pe acest fond sonor, am invitat toți participanții la joc. Tot atunci, două reprezentante ale minorității germane din România au prezentat un dans tradițional. Contribuția României a fost apreciată în mod deosebit, fapt pentru care i s-a decernat locul I la această probă culturală.

Întâlnirea de la Strasbourg a fost deosebit de interesantă și a constituit un minunat prilej de apropiere între tineri, prilej pentru care suntem recunoscători organizatorilor.

IULIANA VERONICA STAVILĂ
studentă anul III
Teologie-Engleză
Facultatea de Teologie Sibiu

Eutanasia via computer

Îndepărtata Australie deține, de la 1 iulie 1996, un record sinistru, care a cutremurat întreaga lume: la această dată, în Teritoriul de Nord, a intrat în vigoare prima lege care autorizează eutanasia la bolnavii terminali. Sau, mai corect: sinucidere, asistată nu neapărat de un medic, ci de un computer.

Spre deosebire de legislația Olandei și a celei a statului Oregon (aceasta din urmă, neintrată în vigoare), care se limitau să depenalizeze eutanasia; cea australiană e prima care legalizează sinuciderea asistată, adică dreptul oricărui bolnav terminal de a se da la moarte, beneficiind de asistență medicală. De această lege poate uza orice cetățean australian care locuiește sau se află în trecere prin Teritoriul de Nord.

Încă din prima zi, s-au anunțat șase bolnavi, solicitând „beneficiile” acestei legi. Totuși, aplicarea ei s-a lovit de o furtună de critici, de natură legală, religioasă, etică, politică, din partea bisericilor, a asociațiilor religioase pro vita, a asociației medicilor. Astfel că medicii, care ar fi fost dispuși să aplice acest „tratament”, se tem încă de imputația de omucid. Încă și normele aplicative ale legii sunt greu de respectat. Cererea de eutanasia trebuie aprobată de un grup de trei medici, dintre care, unul să fie psihiatru, iar altul, un specialist în boala de care suferă bolnavul; aceștia trebuie să declare că bolnavul este incurabil. Cum însă Northern Territory are puțini specialiști și nici un oncolog, legea e inaplicabilă.

Între metodele propuse, există și un sistem computerizat. Pacientul e așezat în fața unui „video-terminal” anonim, cu care este angajat într-un dialog: „Dacă apei butonul Yes, primești o injecție letală și vei muri în 30 de secunde. Accepți?” Dacă răspun-

sul e afirmativ, „doctorul Moarte”, prin intermediul unui braț de fier, injectează o soluție letală. În două faze: întâi, un barbituric, care adoarme bolnavul, apoi un relaxant muscular, care-l ucide prin asfixie. Iar ultima procedură constă în eliberarea unui certificat de deces, în care, cauza morții este indicată: eutanasia.

Opinia publică mondială s-a declarat în total dezacord cu această lege. American Medical Association, la închiderea congresului anual, s-a exprimat, prin vot majoritar, împotriva sinuciderii asistate. Associazione Ryder Italia consideră practica eutanatică doar criminală, ci și o ofensă și contradicție la profesiunea medicală. Alții o consideră semnul „celui mai scăzut nivel al orizontului cultural al timpului nostru”, datorat unei „concepții politico-filosofice tot mai difuze: aceea a negării teoriei sacralității vieții”.

În ultimii ani, în mediile de gândire utilitaristică, influențată de cultura anglo-saxonă, se afirmă tot mai mult că viața are valoare (deci merită să fie trăită) doar în măsura în care poate fi coordonată în condiții de autonomie totală, fără limite de nici un fel (inclusiv durerea) care ar condiționa-o. Pentru o asemenea concepție asupra vieții, eutanasia e ușor de acceptat: e, într-un fel, „sfârșitul anticipat și ne-natural al vieții, provocat de alții sau de sine însuși”, pentru a evita suferințele în stadii de boală ireversibile și în faze terminale, sau a pune capăt unei vieți neproductive din punct de vedere intelectual și social”. Într-o astfel de compresie a eutanasiilor, între „candidații la moarte” sunt așezați și cei în comă ireversibilă, malformații fără speranța de ameliorare, cei suferinzi de boala Alzheimer în fază avansată, etc.

Unei asemenea provocări, cine trebuie să-i răspundă? Toți. Creștinii, în primul rând. Dar și toți câți se simt oameni. E vorba de o responsabilitate comună, care angajează. În fața acestui atentat la adresa vieții, cu o mască de legalitate și cu implicații multiple, la diverse nivele, competența revine bioeticii.

Învățătura creștină ortodoxă este aceea care oferă suportul axiologic întru apărarea vieții, fundament pe care nici doctrinele filosofice nu-l au, dar nici alte doctrine religioase, fie ele și creștine. E îndeobște cunoscut că, pentru creștinii, viața este un dat creatural, restaurat și dăruit de Hristos prin moarte și înviere. O viață omorâtă în imperfecțiunea ei, datorată păcatului, și înviată spre veșnicie. În aceasta consistă suportul axiologic în apărarea vieții, ca dar divin, dăruit de Dumnezeu — Singurul care poate dispune de viața omului. E drept, viața pământească nu-i valoarea supremă, nu-i un scop în sine: prin ea, urmărind să dobândim pe cea veșnică. Dar între viața pământească și cea veșnică există continuitate realizată de harul divin necreat, care face ca cea de-a doua să se reverse peste cea dintâi, sfîntînd-o, transfigurînd-o. Acest adevăr de credință e afirmat cu claritate în ortodoxie, fapt pentru care, aceasta din urmă și oferă adevăratul suport valoric al vieții.

Ce să mai zicem de ceea ce, în literatura de specialitate, este cunoscut sub numele de „dezumanizarea medicinii”? Pentru medicină, eutanasia este negarea propriei identități și misiuni. Cu atât mai inumană s-ar arăta medicina care ar acredita această practică oribilă, ce ar oferi muribundului drept ultima mângâiere dialogul nu cu o persoană, ci cu un... computer! Din fericire, cazul prezentat de noi este considerat de medicii înșiși o anomalie, o aberație. Și totuși, această „excepție” a primit credit legal din partea unui parlament!

Încercând să releve latura umană a medicinii și caracterul special al acesteia pentru bolnavii terminali, Dr. Giovanni Cre'on, președintele Asociației Ryder Italia observa: „De mai bine de zece ani, acordăm asistență bolnavilor terminali; am urmărit până acum în jur de 1500 de persoane. Și vă asigur că nici unul, nici unul n-a cerut vreo dată să moară... Persoanele în vârstă (și nu neapărat sărace) doar pentru că sunt singure își doresc să moară”. Așadar, unde eutanasia e dorită, acolo lipsește de mult duhul viețuirii creștine, prietenia și orice urmă de umanitate. Iar când ea doborâște și un cadru de legalitate, devine proba nu doar a secularizării conștiinței, dar și a dezumanizării acesteia.

Ierom. IUVENALIE IONAȘCU
Roma

Egumenul bistrițean MISAIL IEROMONAHUL

— monah cărturar și gospodar —

Printre personalitățile marcante ale monahismului ortodox român, mai puțin cunoscute, se numără și ieromonahul Misail, fost egumen al Mănăstirii Bistrița din Oltenia, în prima jumătate a secolului al XVI-lea.

Deși nu avem nici o dată referitoare la începuturile vieții sale, totuși credem că a făcut parte din obștea Bistriței, întrucât se înscrie între călugării cu o temeinică formație gospodărească și culturală, caracteristică a numeroși monahi din epoca respectivă, trăitori în această sfântă Mănăstire.

Se știe că, spre sfârșitul secolului al XV-lea, la Mănăstirea Bistrița funcționa renumita Școala de cultură slavonă, unde o serie de călugări osteneau în domeniul culturii, realizând lucrări de mare valoare spirituală prin transcrierea unor opere patristice, juridice și cultive. Format în această atmosferă cărturărească, ieromonahul Misail va sprijini și promova apariția altor creații spirituale și artistice în timpul egumeniei sale.

Primele informații referitoare la ieromonahul Misail provin din perioada când conducea destinele Mănăstirii Bistrița. Documentele îl atestă în această funcție de-a lungul unui deceniu, fapt ce constituie o performanță pentru epoca respectivă plină de frământări politice și numeroase schimbări de domni. El este menționat la 12 mai 1529 într-un hrisov emis de Moise Vodă (1529—1530), care confirmă Mănăstirii Bistrița și „părintelui egumen Misail” mai multe proprietăți funciare din județul Romanai, ca să fie „slobode și în pace de toate slujbele și dajdiile câte se vor afla în țară; birul să-l plătească și haraciul ce se cuvine și în oastea cea mare să meargă, iar de celelalte slujbe să fie scutiți”.

În anul 1530, egumenul Misail va oficia slujba funebră a primilor demnitari ai statului, voievodul Moise și marele ban Barbu II Craiovescu, înhumați la Mănăstirea Bistrița. Banul Barbu, căsătorit cu sora voievodului, își serbase nunta la 13 februarie 1530, când a fost răzbumat ucidera lui Radu de la Afumați (1522—1529) și a fiului său, ocazie potrivită și pentru a elimina adepții partidei adverse a boierilor. Totuși, unii scapă și fug peste Dunăre de unde revin cu domn impus de turci, în persoana lui Vlad Înecatul (1530—1532). Confruntarea armată de la Vișoara pe Olt produce multe victime între ostași, căzând și comandanții lor. Aduși la Bistrița, pe mormântul voievodului, astăzi dispărut, s-a așezat o piatră funerară cu inscripția: **Cu blagocestiv sfârșit a răposat Io Moise voievod, fiul lui Vladislav voievod, care a făcut război la Vișoara, în anul 7038, luna august 29.** Din nefericire, nici mormântul marelui ban Barbu II nu se mai cunoaște. Atunci este devastată și Mănăstirea. Oastea lui Moise Vodă era formată și din numeroși militari primiți ca ajutor de la Ștefan Mailath, viitorul voievod al Transilvaniei (1534—1540). Un hrisov al voievodului Vlad Vintilă de la Slatina (1532—1535), emis la 12 februarie 1533, spune că: „Au jefuit ungerii Mănăstirea și au tăiat și pe călugări; atunci au pierit și cărțile”.

Deși Mănăstirea a fost avariată iar o parte dintre călugări uciși, totuși vrednicul egumen Misail ieromonahul refacă zidurile și viața monahală care se afirmă puternic, atât spiritual cât și cultural. Chiar în anul 1531, caligraful Teofil ierodiaconul copiază o **Psaltire**. Pe lângă psalmii împăratului David, ea cuprinde **Notiuni tipiconale** precum și **Catavasiile** închinămate sfinților sârbi Simeon și Sava Nemanja și Ștefan Uroș Decianski, dovadă că textul folosit de copist provenea din Serbia. Din autograf, aflăm că: „Eu, ierodiaconul Teofil, am scris această carte la Bistrița... care se află la poalele muntelui numit Păpușa unde este truda și ctitoria banilor, cu binecuvântarea egumenului Misail și cu porunca ierodiaconului Teodor, eclesiarhul sfintei Mănăstiri, în anul 7039, în zilele lui Vlad voievod, fiul fostului Vlad voievod cel Tânăr”.

Probabil, același ierodiacon Teofil începe scrierea unui **Tetraevanghel**; din cauza trecerii la cele veșnice, nu-l termină. Egumenul Misail apelează la monahul Mardarie din sfântul Munte Athos cu care se vede că Bistrița avea strânse legături. Monahul athonit îl va termina în anul 1537. Readius la Mănăstire, a fost ornamentat cu miniaturi în aur și culori, dovadă că aici activau miniaturisti experimentați în arta împodobirii artistice a manuscriselor.

Postfața Tetraevanghelului cuprinde întreaga istorie a manuscrisului, de o excepțională valoare, motiv pentru care vom prezenta câteva fragmente. Iată ce scrie, printre altele: „Eu, robul lui Dumnezeu, egumenul Misail de la Mănăstirea numită Bistrița, am găsit de cuvîntă a scrie sfânta Tetraevanghelie și, fiindcă meșterul cel ce a fost început-o a și murit, am răvnit de osărdia suflulească și am hotărât în inima mea să nu fie așa cu o astfel de faptă bună, adică a se nimici și în uitare a rămănea și... am găsit pe un frate de la sfântul Munte Athos, prin dragoste către noi atras; acestuia am încredințat-o și am trimis-o ca să o săvârșească; și acolo s-a scris la sfântul Munte Athos, și iarăși s-a adus aici în Mănăstire; am așezat aurul, și cu diferite culori am săvârșit-o și am împodobit-o și am depus-o în sus-zisa Mănăstire Bistrița, în sfânta biserică... Vă rog dar, pe toți părinții și frații noștri, și cei tineri și cei în vârstă și cei bătrâni de vor citi sau scrie, să ne iertați pe noi cei ce osărdie la această faptă ne-am silit... S-a scris această sfântă Tetraevanghelie în sfântul Munte Athos din porunca părintelui egumen chir Misail ieromonahul, de la Mănăstirea numită Bistrița, care este în Țara Ungrovlahiei, și se află sub ocrotirea Muntelui Păpușa, și unde este osteneala și ctitoria băniei Craiovei, în zilele prea piosului și de Hristos iubitorului Io Radu voievod... În anul 7054”.

Egumenul Misail s-a afirmat și ca administrator conștiincios al Mănăstirii, contribuind la întărirea ei economică. Astfel, în anul 1533 cumpără satul Mirilița, „întărit” de Vlad Vintilă de la Slatina prin hrisovul din 27 decembrie 1533, apoi morile de la Mirilița pe Olteț, cum rezultă din „cartea” marelui ban Dumitru al Craiovei.

Fire blândă și iubitor de pace, egumenul Misail contribuie la stingerea unui conflict mai vechi dintre mănăstirile Tismana și Bistrița. În acest sens, într-un document voievodal din 10 ianuarie 1538, Radu Paisie (1535—1545) adevărește că: „Domnia mea am cercetat și am judecat cu toți cinstiții vâstelinii ai domniei mele, împreună cu părintele vlădică Varlaam, și am aflat adevărul, că are sfânta Mănăstire de la Bistrița jumătate din Tismana, iar Mănăstirea de la Tismana, cealaltă jumătate. De aceea, au venit egumenii și frații de la amândouă mănăstirile înaintea domniei mele de s-au tocmnit și au schimbat sat pentru sat de a lor bună-voie, și au dat tismănenii Mănăstirii de la Bistrița satul Ceaurii pentru jumătate din Tismana, iar bistrițenii au dat Mănăstirii de la Tismana jumătate din Tismana pentru satul Ceaurii”.

Din puținele, dar prețioasele informații despre egumenul Misail ieromonahul, oferite de documentele epocii, se desprinde chipul unui călugăr vrednic, care și-a împlinit chemarea sa, afirmându-se ca o personalitate distinsă din istoria monahismului ortodox român.

Arhim. VENIAMIN MICLE

FIII ÎNVIERII

(Luca 20, 36)

Invățătura despre învierea morților este o dogmă a Bisericii creștine, având temelii în Revelația dumnezeiască, adică în Sf. Scriptură și Sf. Tradiție. Intemeiată pe aceste izvoare de origine și autoritate divină, Biserica și-a formulat doctrina despre existența sufletului ca entitate spirituală deosebită de corp precum și despre nemurirea lui. Acestea sunt temeiurile despre învierea morților.

Prin înviere înțelegem revenirea sau întoarcerea la viața trupescă a unei ființe omeneste care a trăit cândva pe pământ. Când vorbim despre învierea propriu-zisă înțelegem așadar revenirea trupului omensc la viața trăită mai înainte, adică unirea lui cu sufletul, după ce aceste două elemente componente ale ființei umane au stat despărțite o vreme ca urmare a morții biologice.

Credința în învierea morților a existat și la iudeii care au trăit înainte de Mântuitorul Hristos precum și la contemporanii Săi. Așa, de pildă, din cuvântul Domnului spus proorocului Iezechiel cu privire la oasele omeneste văzute în descoperirea ce i s-a făcut, reiese că acestea vor învia (cap. 37, 5), precum și din cuvintele: morții tăi vor trăi și trupurile lor vor învia (Isaia 26, 19).

Aceeași credință o aveau și iudeii din vremea Mântuitorului Hristos, cum se poate constata din convorbirea Sa cu Marta, sora lui Lazăr, care era mort: Știu că va învia la înviere în ziua cea de apoi (Ioan 11, 24).

Din aceste exemple înțelegem că vor învia trupurile nu și sufletele, deoarece sufletul fiind o substanță spirituală și prin aceasta nemuritoare, având aceste însușiri, el nu poate muri în sensul în care moare trupul omensc.

Cu toate că sufletul este nemuritor există totuși și o moarte sufletească. Prin actul creației sufletul omensc a fost înzestrat cu daruri supranaturale care îl ridică deasupra tuturor făpturilor, căci numai la creația omului Dumnezeu a spus: „să facem om după chipul și asemănarea Noastră” (Fac. 1, 26). El este purtător de viață divină, supranaturală, de har împărțit de Dumnezeu însuși când a făcut pe om și a suflat în fața lui suflarea de viață și s-a făcut omul ființă vie” (Fac. 2, 7).

Ceea ce îl definește pe om, noblețea, demnitatea și valoarea sa este spiritul, sufletul care are la origine ca model Arhetipul divin. „Esența omului nu se află în materia din care este creat, ci în Arhetipul după care a fost creat și către care tinde” (P. Nellas).

Din însuși actul creației se vede că nu suntem un produs al naturii limitat la dimensiunile acestei lumi, căci suflarea de viață, duhul, harul divin îi deschide omului un alt orizont, el are altă viziune a vieții, viața lui are alt destin și altă vocație decât celelalte făpturi. Toate acestea sunt urmarea includerii omului în sfera sacralului, a sfințeniei. Ori, sfințenia aparține lui Dumnezeu, și, în acest caz, sacral este fundamentul primordial al omului, după cum observă adânc și temeinic și Mircea Eliade: „manifestarea sacralului fondează ontologia lumii... este punctul fix, centrul existenței” (Sacral și profanul, p. 3). Sacral, spune el, nu

este ceva adăugat omului ci aparține de însăși natura sa spirituală.

Păstrarea identității, a vocației sale era dependentă de menținerea sa în starea harică de la început, adică în sfera sacralului. Căderea în păcat a dus cu sine căderea din spirit într-un vid spiritual pentru el și pentru urmașii săi. Adică din ființă vie, din viața trăită în mod plener în comuniune cu Dumnezeu, oamenii au căzut în simțalitate pervertită, într-un materialism grosier dar și în paralizarea sensibilității spirituale și atrofierea simțului duhovnicesc.

Urmarea acestei stări este exprimată prin cuvintele spuse de Dumnezeu înainte începerii popoului: Nu va rămâne Duhul Meu pururea în oamenii aceștia, pentru că sunt numai trup (Fac. 6, 3). Aceasta înseamnă că viața oamenilor s-a limitat doar la trebuințele vieții materiale, instinctive sau, ceea ce este mai grav, a decăzut în viața de patimi, fapt care a dus la pervertirea sufletului și la răsturnarea rosturilor așezate de Dumnezeu în ființa omenească. Toate acestea aștern un văl de întuneric peste mintea omenească, îl închid pe om în carapacea egoismului, îi slăbesc puterile morale, sufletești încât acesta ajunge să spună răului bine și binelui rău (Isaia 5, 20).

Starea aceasta de decădere morală și religioasă s-a repetat și s-a accentuat cu trecerea timpului așa încât profeții și alți drepți ai Vechiului Testament au chemat pe oameni la pocăință, la convertire, la asanarea vieții lor morale, sufletești.

„Întoarceți-vă, copii răzvrățiți și Eu voi vindeca neascultarea voastră!”, spune Dumnezeu prin glasul proorocului Ieremia (3, 22), iar prin proorocul Iezechiel, Dumnezeu spune: „pocăți-vă și vă întoarceți de la toate nelegiuirile voastre, ca necredința să nu vă fie piedică. Lepădați de la voi toate păcatele voastre cu care ați greșit și vă faceți o inimă nouă și un duh nou. De ce să muriți voi, casa lui Israel?” (18, 30—32), „că Eu nu voiesc moartea păcătoșului, ci ca păcătoșul să se întoarcă de la calea sa și să fie viu” (33, 11).

„Întoarceți-vă la mine din toată inima voastră, cu postiri, cu plâns și cu tânguire, spune Dumnezeu prin proorocul Ioel, sfășiați inimile și nu hainele voastre și întoarceți-vă către Domnul Dumnezeuul vostru. O, de v-ați întoarce și v-ați pocăi, ar rămâne de pe urma voastră o binecuvântare, un prinos și o jertfă... pentru Domnul Dumnezeuul vostru” (Ioel 2, 12—14).

Întreaga lucrare de convertire săvârșită de profeții Vechiului Testament este străbătută de firul roșu al chemării la îndreptare a vieții oamenilor potrivit voinței divine.

Cu toate acestea omnia fiind lipsită de harul divin iar Legea morală a Vechiului Testament trezea conștiința păcatului dar și neputința omnirii de a depăși limitele vieții trăite fără perspective spirituale, dar trezea și dorința venirii Răscumpărătorului, adică a Mântuitorului Hristos.

Mântuitorul Hristos prin Jertfa Sa ne-a adus harul dumnezeiesc (Ioan 1, 17) și odată cu aceasta și putința îndumnezeirii noastre prin har, a realizării sfințeniei, a desăvârșirii morale.

Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru Cel din Ceruri desăvârșit este, spune Mântuitorul Hristos (Matei 5, 48), iar Sf. Petru spune: „Ci după Sfântul Care v-a chemat pe voi, fiți și voi înșivă sfinți în toată petrecerea vieții. Căci scris este: Fiți sfinți, pentru că Eu sfânt sunt” (I Petru 1, 15—16). „Dumnezei sunteți și toți fiii ai Celui Preaînalt” (Ps. 81, 6) și părtași dumnezeieștii firi (II Petru 1, 4).

Dacă Mântuitorul Hristos ne-a dat porunca desăvârșirii ne-a dat și posibilitatea realizării acesteia prin harul divin pe care îl primim în Biserică prin Sf. Taine și prin preoți, care sunt iconomii tainelor lui Dumnezeu (I Petru 4, 10).

Prin harul Botezului noi ne naștem de sus, (Ioan 3, 3), este nașterea din apă și din Duh (Ioan 3, 5), este baia nașterii celei de a doua făcută prin lucrarea Sf. Duh (Matei 3, 5) și spre iertarea păcatelor (F.A. 2, 38; 22, 16).

Sf. Scriptură numește Botezul „înnoirea vieții” (Rom. 6, 3) și deschiderea cugetului bun către Dumnezeu (I Petru 3, 21). Aceasta înseamnă că Botezul săvârșește renașterea spirituală și transformarea omului vechi în cel nou (II Cor. 5, 17), este o înviere cu Hristos după ce mai înainte am fost îngropați cu El prin Botez (Col. 2, 11).

Viața spirituală începută prin Botez se continuă prin Mirungere, prin care primim harurile Sf. Duh, prin Spovedanie, care este considerată al doilea Botez, și prin Sfânta Împărtașanie prin care ne împărtașăm cu trupul și Sângele Domnului.

Dar credinciosul poate să trăiască viața și în afara oricărui principiu sau normă morală, adică poate să devină robul patimilor și al instinctelor minore, să decadă în robia simțurilor pervertite și să-și închidă orizontul vieții la limitele acestui veac.

Aceasta înseamnă căderea din har (Galateni 5, 4), adică ruperea comuniunii cu Dumnezeu, pierderea sensibilității duhovnicești și odată cu aceasta moartea spirituală. Despre existența morții spirituale vorbește Sf. Pavel când scrie efesenilor: iar pe voi v-a făcut viu, cei ce erați morți prin greșalele și păcatele voastre (2, 1) iar în Apocalipsă Mântuitorul Hristos îi spune preotului din Sardes prin glasul Sf. Ioan: Știu faptele tale, că ai nume, că trăiești dar ești mort (3, 1).

Din această moarte spirituală ne ridicăm cu ajutorul Mântuitorului Hristos, când prin convertirea noastră El a devenit sufletul sufletului nostru și inima inimii noastre, când ne-am unit cu El încât am devenit un duh cu El (I Cor. 6, 16); când am înțeles intenția divină, mesajul sau rostul cu care Dumnezeu ne-a trimis în lume și înțelegând și trăind acestea trăim creștinismul autentic.

Iată ce spune un gânditor creștin în acest sens: „A fi creștin înseamnă mai mult decât apartenența la doctrinara și creștinism. A crede în Iisus înseamnă mai mult decât semnificațiile vorbele. Iată ce înseamnă: a te strămuta din tine în El; înseamnă a-L face pe El inima ta; înseamnă să ai un moment, o clipă în viața ta în care te-ai întâlnit real cu Iisus, clipă pe ca-

re să nu-ți ajungă viața întreagă de a o desfășura între oameni. De altfel acesta și este semnul că ești un convertit a lui Iisus: că te-ai dăruit Lui irevocabil” (A. Boca). Iar aceasta nu este altceva decât învierea ta, zidirea ta duhovnicescă pe temelii care este Iisus Hristos.

Despre această înviere în timpul acestei vieți ne vorbește Mântuitorul Hristos când spune: „Adevărat, adevărat zic vouă, că vine ceasul și acum este, când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu și cei care vor auzi vor învia” (Ioan 5, 25). Aici este vorba despre învierea cea de acum, nu de învierea cea de obște de la sfârșitul lumii și aceasta o dovedește faptul că aici se vorbește la timpul prezent: „vine ceasul și acum este când morții vor auzi glasul Fiului lui Dumnezeu”. Cu același prilej Mântuitorul Hristos a vorbit și despre învierea cea de obște: „că vine ceasul în care toți cei din morminte vor auzi glasul Lui și vor ieși cei ce au făcut cele bune spre învierea vieții, iar cei ce au făcut cele rele spre învierea osândirii” (Ioan 5, 28—29).

Despre învierea în timpul acestei vieți a vorbit Mântuitorul Hristos, și când a trimis pe Sf. Apostoli la propovăduirea Evangheliei: „Inviați pe cei morți” (Matei 10, 8).

De atunci până la sfârșitul veacului Biserica și preoții ei cheamă pe oameni la înviere. Aceasta este învierea cea dintâi despre care vorbește Mântuitorul Hristos în Apocalipsă: „Fericit și sfânt este cel ce are parte de învierea cea dintâi. Peste aceștia moartea cea de a doua nu are putere” (Apoc. 20, 6).

Aceștia sunt fiii învierii.

Despre aceștia a vorbit Mântuitorul Hristos când a spus: „Fiii veacului acestuia se însoară și se mărită; iar cei ce se vor învrednici să dobândească veacul acela și învierea cea din morți, nici nu se însoară, nici nu se mărită. Căci nici să moară nu mai pot, căci sunt la fel cu îngerii și sunt fiii ai lui Dumnezeu, fiind fiii ai învierii” (Luca 20, 34—36).

La această înviere toți suntem chemați: tineri în sensul propriu al cuvântului dar și cei care sunt la vârsta maturității sau a bătrâneții care vor să trăiască viața cu însuflețirea și în puritatea morală pe care pot să o trăiască tinerii. Iar semnele care dovedesc această înviere sunt faptele izvoare din har, din viața duhovnicescă, harică pe care Sf. Apostol Pavel le numește roada Duhului. „Iar roada Duhului este dragostea, bucuria, pacea, îndelungă-răbdarea, bunătatea, fațerea de bine, credința, blândețea, înfrânarea, curăția” (Galateni 5, 22—23).

Cei care au primit învățătura Mântuitorului Hristos, care cred în învierea Lui dar se și străduiesc să realizeze învierea cât timp trăiesc în această viață prin însăși această înviere ei s-au întâlnit în mod real cu Iisus. Din acest moment ei știu ce au de făcut.

Pentru aceștia, între care putem fi oricare dintre noi, de aici începe creștinismul.

Arhim. prof. VASILE PRESCURE

Militanți pentru libertatea și unitatea poporului român

Ilie Măcelariu — 175 ani de la naștere

Jurist și bărbat politic de seamă, cărturar și publicist, Ilie Măcelariu face parte din generația pașoptistă, care a militat cu abnegație și dăruire, cu forța armelor și forța minții pentru libertatea politică și unitatea națională a poporului nostru.

Născut în Miercurea Sibiului, la 30 aprilie 1822, în familia lui Marcu Măcelariu, viitorul luptător pentru cauza națională a urmat cursurile școlii primare din localitatea natală, liceul la Sibiu și Facultatea de Drept la Cluj, avându-l coleg pe Avram Iancu. De aici se îndreaptă spre Târgu Mureș, unde, încadrat în cercul 38 de canceliști români, făcea practică la Tabla regească.

De tânăr, Ilie Măcelariu s-a încadrat în mișcarea națională, militând pentru emanciparea pe multiple planuri a românilor ardeleni. Declanșarea revoluției de la 1848 îl găsește la Târgu Mureș. Împreună cu ceilalți juriști români din orașul de pe Mureș, pătrunși de „spiritul timpului”, el participă la întrunirile cu Avram Iancu și Alexandru Papiu Ilarian, pentru a stabili căile de urmat și acțiunile ce trebuiau săvârșite în vederea organizării luptei politice a românilor. Ia parte activă la mobilizarea satelor românești în scopul participării lor la adunarea de la Blaj.

Revoluționarul Ilie Măcelariu a participat la adunările din 30 aprilie și 3—5/15—17 mai 1848, ce s-au ținut pe Câmpia Libertății de la Blaj. Marea Adunare Națională îl numește membru al delegației trimisă la dieta din Cluj cu programul adoptat de revoluția română, iar Comitetul național român îl folosește pe avocatul Ilie Măcelariu pe lângă delegația trimisă la Viena pentru a obține recunoașterea de către împărat a revendicărilor cerute de români. Așa se face că în ultima decadă a lunii mai 1848, Ilie Măcelariu era la Viena și făcea parte din corpul secretarilor delegației române. Eforturile soliei rămân însă fără rezultat, monarhul, la 10 iunie 1848, sancționează legea uniunii Transilvaniei cu Ungaria.

Tribunul Măcelariu a luat parte la adunarea de la Blaj din 15—25 septembrie 1848 și a contribuit la organizarea luptei armate a românilor ardeleni pentru apărarea ființei naționale și a autonomiei Transilvaniei. Începând din luna octombrie 1848, Ilie Măcelariu, numit tribun militar la Miercurea, în prefectura a III-a cu sediul la Sebeș, recrutează oameni pentru oaste, îi organizează în centurii și decurii, participă la alegerea centurionilor și decurionilor, întocmește evidența armelor, se îngrijește ca cei fără puști să-și facă sau să li se dea lănci, coase, furci, topoare, îmblăcie etc. În această muncă el este ajutat de Tănase Moise, fost coleg de școală și delegat la Marea Adunare de la Blaj, care îndeplinea funcția de vicetribun.

Pe baza dispoziției Comitetului de pacificare, tribunul Ilie Măcelariu participă la luptele de la Aiud și Vințu de Jos. După succesele revoluționarilor români de la sfârșitul lui 1848, oștile maghiare conduse de generalul polonez Iosif Bem obțin o serie de victorii, instăpânindu-se asupra Transilvaniei, cu excepția Munților Apuseni și a cetății Alba Iulia. Autoritățile maghiare instituie dezlănțuirea o cruntă teroare, căreia îi cad victimă prefeți, tribuni, vicetribuni, preoți și o mare mulțime de țărani ardeleni.

În acele împrejurări, tribunul politic și militar Ilie Măcelariu este prins de unguri și judecat de un tribunal militar prezidat de colonelul nobil Gergyl Bethlen, pentru „vina de trădare” față de guvernul maghiar și condamnat la moarte. Printr-o întâmplare însă va scăpa cu viață. El luase prizonier pe medicul-șef al generalului Bem, care fusese rănit. Tribunalul român a dispus ca prizonierul să fie bine tratat și îngrijit, iar după vindecare îl eliberează. Bem, dornic să răsplătească generozitatea lui Ilie Măcelariu, îi grațiază și ordonă, la rândul lui, eliberarea tribunului român. Apoi îi dă un bilet de liberă trecere, emis la 15 martie 1849, la Sibiu, menționând că lui Ilie Măcelariu i se permite să circule liber inclusiv în Miercurea, centrul fostului său tribunal.

Documentele vremii atestă devotamentul și dăruirea cu care Ilie Măcelariu și-a îndeplinit îndatoririle sale față de poporul român, căruia îi jurase credință. Judele Gligor din Cărpiniș spunea că în toamna lui 1848, tribunul din Miercurea a ținut „o dulce vorbire către popor”, ce a înflăcărat „pe feciorii români” care s-au înrolat voluntar sub arme, fără a mai fi nevoie să se tragă la sorți, după obicei. Țărani din Apoldu Mare, în frunte cu preotul Ioan Ivan relatau că discursurile patriotice rostite de Măcelariu „au înimțat tinerimea”, astfel că unii „din cei mai voinici feciori, de-a lor bunăvoie s-au băgat la cătane”. Preotul, judele și jurații din Rod mărturisesc că avuseseră de mai multe ori „înțelegere” cu tribunalul Măcelariu, care le vizita des satul. Nestor Fleșer, preotul din Miercurea, menționa că Ilie Măcelariu își ținea cuvântările, de regulă, în biserică, unde erau adunați românii. Tot parohul Fleșer vorbește despre activitatea intensă a tribunului de Miercurea desfășurată în primăvara anului 1849, atunci când zona era ocupată de trupele maghiare. „Rămânând în mijlocul nostru — scrie părintele Fleșer — cu pericolul vieții sale (Ilie Măcelariu) nu numai orașul nostru l-a apărât de multe necazuri și primejdii, ci și tot cuprinsul” l-a ferit de multe „asupri din partea maghiarilor”.

În perioada următoare, Ilie Măcelariu și românii din scaunul Miercurea — satele Rod, Cărpiniș, Poiana, Apoldu Mare, Recl, Gârbova, Ludușu Mare, Topârcea și orașul Miercurea — continuă lupta pentru drepturi și libertăți. La 25 februarie 1849, ei cereau Curții de la Viena ca toți românii din monarhia habsburgică să formeze un corp politic unitar, înzestrat cu autonomie administrativă și legislativă. În cererile din 12 martie, 18 și 30 iulie 1849, ei precizau că teritoriile amintite să fie numite Țara Românească, care să aibă un guvern național cu sediul la Blaj. Ei cer ca în administrarea teritoriilor locuite de români să se numească comisari și dregători din neamul lor, la ministerele centrale să fie și funcționari români și să se alcătuiască un corp de trei reprezentanți naționali care „să stea în raport nemijlocit cu guvernatorul civil și militar și cu comisarul împărătesc”.

După revoluție, va continua cu hotărâre și perseverență lupta pentru înfăptuirea programului adoptat pe Câmpul Libertății de la Blaj. Iar funcțiile ce le va deține — judecător în Miercurea, consilier la tribunalul din Sibiu și consilier gubernial la Cluj — le va folosi în interesul cauzei naționale.

Participă activ la lupta politică. Este prezent la Conferința națională de la Sibiu din ianuarie 1861 și la Conferința regnicolă de la Alba Iulia din februarie 1861. Și-a adus o contribuție însemnată la acțiunea românilor ce locuiau pe „pământul crăiesc”, pentru a fi reprezentați în toate instituțiile administrative locale proporțional cu numărul lor. Este membru fondator al „Astrei” și a făcut parte din Comitetul Central al acesteia. Ia parte la lucrările dietei sibiene din 1863—1864; protestează împotriva uniunii Transilvaniei cu Ungaria; apără Pronunțamentul de la Blaj din 3/15 mai 1868 și infierează bazele pactului dualist. Fiind deputat în dieta de la Pesta, la 7 martie 1867 încearcă să-și țină discursul în limba română, la care ungerii reacționează zgomotos și ostil, acuzându-l de daco-românism și invitându-l să nu confunde Pesta cu Bucureștiul. Reluând problema dreptului de a folosi limba maternă, Ilie Măcelariu, în ședința dietei din 17 iulie 1868, declara că deși „acest drept s-a șters pe hârtie, însă din inima națiunii române niciodată. Nu e pre lume putere — continua dânsul — care să mă poată despoia de acea fermă convingere că drepturile națiunii mele sunt pierdute pentru totdeauna, ci că acelea, acuș sau mai târziu, își vor câștiga valoarea”.

Profund nemulțumite de activitatea națională a lui Ilie Măcelariu, oficialitățile maghiare îl înlătură brutal din funcția de consilier gubernial, pensionându-l în mod forțat, în 1868, la vârsta de numai 46 de ani.

Măsura luată de autorități, firește, îl afectează pe Ilie Măcelariu. De-acum însă, dârzul combatant își va dedica toate forțele luptei pentru libertatea și unitatea poporului român.

Din inițiativa și prin grija sa are loc Conferința națională de la Miercurea, ținută la 7 martie 1869, când a luat ființă Partidul Național Român, al cărui fondator și președinte a fost Ilie Măcelariu. În rezoluția adoptată cu acea ocazie, se spunea: „Conferința inteligenței române din Miercurea s-a convins că românul numai în patria lui și numai ca român poate fi fericit”. Neobositul bărbat politic și publicist va protesta public împotriva dispoziției din 18 martie 1869 a ministrului de Interne, prin care se interzicea ființarea Comitetului Central al Partidului Național Român și a comitetelor filiale.

Curajosul bărbat a continuat să activeze în mișcarea națională cu rol de conducere, cu toată dăruirea și pasiunea pentru apărarea drep-

(Continuare în pag. a 4-a)

Sf. Ioan Gură de Aur

SĂ FII OM!

Hai și devină om, pentru că să nu-ți dezminți această cinste.

Înțelegi ce-ți spun?

Pretinzi că ești om? Da, dar tu ești numai cu numele, nu și cu fapta. Pentru că, atunci când te văd că trăiești necugetat, cum să te numesc om și nu animal!

Când te văd că răpești, cum să te numesc om și nu lup? Când te văd că ești desfrânat, cum să te numesc om și nu porc?

Când te văd viclean, cum să te numesc om și nu șarpe?

Când te văd că ai venin în gura ta, cum să te numesc om și nu aspid?

Când te văd că ești fără minte, cum să te numesc om și nu catâr?

Când te văd destrăbălat cum să te numesc om și nu armăsar!

Când te văd rece și nesimțitor cum să te numesc om și nu piatră!

Dumnezeu și-a dăruit măreție, tu de ce ai trădat noblețea firii tale.

Ce faci? Spune-mi.

Există oameni care au însușirea să comunice și cu animalele și să le transmită, cât este cu putință, ceva din măreția lor: învață papagalii să imite vocea oamenilor și astfel prin arta lor triumfă peste legile firii.

Îmblânezc lei, încât să-i ducă în circurile din piețe. Leul o fiară sălbatică, o îmblânzești omule, iar pe tine te transformi într-o fiară mai crudă decât lupul?

Și ce e și mai rău! Fiecare dintre animale are câte o slăbiciune: lupul, răpirea, șarpele, vicleania, aspidă, veninul. Nu este același lucru și cu omul cel rău. Acesta nu are numai una. ci mai multe slăbiciuni, devine și răpitor și viclean, și otrăvitor și adună în sufletul său toate răutățile animalelor.

Cum deci să te numesc om pe tine care n-ai nici un semn specific al demnității tale împărătești, nici coroană, nici porfiră.

„SĂ FACEM PE OM DUPĂ CHIPUL ȘI ASEMĂNAREA NOASTRĂ” a zis Dumnezeu.

Gândește deci, după al cui chip ai fost creat și să nu mai cazi în înjosirea dobitoacelor.

Ești om? Arată-mi-o în realitate. Nu pentru că ai suflet, ci pentru că ai rațiune și sentimente umane. Ești superior animalelor și tu devii rob patimilor tale dobitocești.

Elliniki Patrologia vol. 41 - Atena, 1966
Traducere Ierod. VISARION BALȚAT

Prof. PAUL ABRUDAN

Un București al Bisericilor

Fig. 3.

(Urmare din pag. 1)

manuscris păstrat la Muntele Sinai.

Intr-adevăr, pagina de manuscrit care, o clipă mai înainte era abia începută, așteptând harul Domnului să se pogore asupra autorului, de astă dată este complet acoperită cu litere. Și cronicarul nostru din alte vremi pare să cunoască faptul că lucrarea sa se datorează Dumnezeuului său și milei sale.

Așadar, stimați cititori, de câte ori vă veți afla la ambasada USA din București și treceți apoi pragul bisericii Batei, ori al bisericii Colței, atât amar de ani închisă, să vă gândiți o clipă și la dascălul Ioan Dobrescu, care ne-a lăsat imaginea lor de epocă în acest manuscrit, frumos caligrafiat și desenat de el însuși.

P.S. Alte imagini desenate de Ioan Dobrescu sunt: „Sfinții Visarion, Ioan Gură de Aur și Haralambie”, invocați spre apărarea de ciumă; Cetatea Vavilonului; Radu Negru-Vodă întemeietorul Țării Românești s.a. Manuscrisul se află în păstrare la Biblioteca Academiei și — sub aspect religios — abia recent a putut fi pus în circuit public.

Ilie Măcelariu — 175 ani de la naștere

(Urmare din pag. a 3-a)

turilor românilor ardeleni, fiind omniprezent în problemele politice și deplasându-se mereu când la Brașov și Cluj, când la Pesta și Viena. În anii războiului pentru independență, Ilie Măcelariu și soția sa Iudita se vor situa în fruntea acțiunii de solidaritate cu frații de dincolo de Carpați. Din inițiativa Iuditei Măcelariu a luat ființă la Sibiu Comitetul femeilor române pentru ajutorarea soldaților răniți și a familiilor celor căzuți în războiul din 1877/1878. Când acest organ a fost interzis de autoritățile maghiare, Iudita Măcelariu, îndrumată de soțul ei, a protestat public împotriva măsurii adoptate de oficialitățile de la Pesta.

Următorii ani, Ilie Măcelariu i-a închinat luptei pentru întărirea mișcării naționale, înfăptuirea unificării Partidului Național Român în 1881 și dobândirea de drepturi și libertăți politice pentru poporul al cărui fiu era.

Menționăm contribuția patriotului Ilie Măcelariu la înființarea, în 1872, a primei bănci românești din Transilvania, Banca „Albina” din Sibiu, instituție care a avut un rol foarte important în dezvoltarea economică și socială a românilor transilvăneni. El a desfășurat și o bogată activitate culturală și publicistică. În calitate de membru în Comitetul Central al „Astrei”, s-a preocupat de bunul mers al școlii românești ardeleni, de răspândirea culturii și literaturii în rândurile maselor, de activitatea științifică, de legăturile cu românii de dincolo de munți; a sprijinit material și financiar o serie de elevi la școli de meserii, licee și institute de învățământ superior.

Viața foarte plină, agitată și de permanentă tensiune i-a măcinat sănătatea. Inima-i generoasă a încetat să mai bată la 20 februarie 1891. Prietenii, cunoscuții și oficialitățile Sibiului l-au condus pe ultimul drum la cimitirul Iosefin, așezându-l alături de soția sa. Prin întreaga sa activitate pusă în slujba intereselor naționale, patriotul Ilie Măcelariu, prieten apropiat și tovarăș de luptă cu arma în mână al lui Avram Iancu, și-a înscris numele la loc de frunte în istoria și conștiința poporului român.

Cu prilejul aniversării a 175 de ani de la nașterea lui Ilie Măcelariu, se cuvine să-i aducem un cald și binemeritat omagiu, pentru faptele sale închinat luptei pentru independență și unitate politică.

PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs publicăm spre ocupare următoarea parohie vacantă:

PROT. ORT. ROM. F A G A R A Ș Parohia — HUREZ —

Termen de concurs: 1 Iunie — 1 Iulie 1997

Cei care doresc să ocupe acest post își vor înainta cerere în termenul legal la Oficiile protopopești anexând adeverințe cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs Of. Prot. ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa, vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, situația socială (domiciliul familiei, copiii, părinții, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau nu au acte doveditoare ale acestor puncte nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termen de contestație 15 zile de la data numirii.

Dr. ANTONIE Arhiepiscop și Mitropolit

Consilier bisericesc Pr. SIMION SASAUJAN

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu; Arhid. Visarion Bălțat

SF. GRIGORIE PALAMA

(Urmare din pag. 1)

a-L cinsti pe Cel care era adormit acolo, dar și pentru a acoperi mirosul urât pe care avea să-l degajeze trupul care trebuia să se descompună. Ele gândeau astfel, ca datorită miresemelor, cei care vor dori să se poată apropia de acest trup.

4. După ce au pregătit mirul și miresele, sâmbăta s-au odihnit după lege. Prin urmare, ele nu știau încă care era adevăratul Sabat, nici nu au cunoscut acest Sabat bimecuvântat, dincolo de toate, care ridică natura noastră din regiunile abisale ale iadului spre înălțimile atotluminose, divine și cerești.

„În ziua cea dintâi a săptămânii, foarte de dimineață, au venit ele la mormânt, aducând miresele pe care le pregătiseră” (Luca 24, 1), iar Sfântul Matei spune „după ce a trecut sâmbăta când se lumina de ziua întâi a săptămânii, a venit Maria Magdalena și cealaltă Marie, ca să vadă mormântul” (Matei 28, 1), iar Sfântul Ioan, el spune: „dis-de-dimineț, fiind încă întuneric” a venit Maria Magdalena la mormânt (Ioan 20, 1). În fine, Sfântul Marcu afirmă că „dis-de-dimineț, în prima zi a săptămânii” au venit trei femei la mormânt (Marcu 16, 1-2).

Prin urmare, toți Sfinții Evangheliști vorbesc de Duminică, prima zi a săptămânii, „după Sabat”, „foarte de dimineață”, „pe când încă era întuneric”. Iar aceasta înseamnă că era momentul aproape de dimineață când lumina și întunericul sunt încă amestecate. Este momentul în care răsăritul începe a străluci în orizont. Privind aceasta de departe, se poate avea impresia că cerul se colorează cu licăriri de lumină, în jurul celei de al nouălea ceas al nopții, iar atunci când mai sunt trei ore până la ivirea desăvârșită a zorilor. Dar Evangheliștii par a fi puțin în dezacord asupra acestui moment și asupra numărului femeilor. Așa cum am spus, femeile purtătoare de mir erau numeroase și ele nu au venit la mormânt doar o singură dată, ci de două sau trei ori, de fiecare dată altele, în cursul aceleiași dimineți. Astfel, nu toate au venit în același moment: Maria Magdalena, spre deosebire de celelalte a revenit și a rămas un timp mai îndelungat la mormânt. Dar eu, vrând să fac o sinteză a ceea ce spun Evangheliștii, afirm că Maica Domnului a fost prima care a venit la mormântul Fiului ei și Dumnezeuului ei, precedând-o pe Maria Magdalena. Aceasta ne-o spune în mod special Sfântul Evanghelist Matei: „Căci Maria Magdalena și cealaltă Marie — adică Maica Domnului — au venit la mormânt și iată s-a făcut cutremur mare, căci îngerul Domnului, coborând din cer și venind, a prăvălit piatra și ședea deasupra ei” (Matei 28, 1-2).

5. Toate celelalte femei au venit însă după acest cutremur și după fuga paznicilor, găsind mormântul gol și piatra prăvălită. Precurata Fecioară a fost de față când a avut loc acest seism, când mormântul a fost deschis și piatra dată la o parte și la acestea au participat și cei care păzeau mormântul cuprinși fiind însă de mare frică... Dar Maica Domnului, ea, a asistat la toate acestea cu bucurie... Și credea că pentru ea, înainte de toate a fost deschis mormântul de viață datorită căi bucuria ei tainică acum se adevărește... Pentru ea, în primul rând, apoi prin ea, pentru noi, toate lucrurile s-au deschis sus în cer și aici, jos, pe pământ; pentru ea, îngerul era atât de luminos încât, la acel moment, noaptea fiind încă, sub abundența de lumină a îngerului, ea a văzut nu numai mormântul gol dar și giulgiurile singure zăcând. Îngerul vestitor a fost însuși Gavril, căci văzând-o grăbindu-se spre mormânt — el, care la început i-a spus: „Nu te teme Marie, că ai aflat har înaintea lui Dumnezeu” — el și acum se pogorâ pentru a adresa aceleiași cuvinte precurarei Fecioare, vestind-o-I, și adevărindu-I, învierea din morți a Celui care S-a născut din ea fără sămânță.

„În îngerul răspundând — spune Sfântul Matei — a zis femeilor: nu vă temeți că știu că pe Iisus cel răstignit îl căutați... Nu este aici, căci s-a sculat precum a zis, veniți de vedeți locul unde a zăcut” (Matei 28, 6-8).

6. Se pare, că însăși Maria Magdalena păstra în sine o oarecare teamă, ca de altfel și celelalte femei care veniseră la mormânt. Aceasta se întâmpla pentru că ele n-au cuprins încă adâncimea și puterea cuvintelor îngerului, neavând nici puterea de a simți în mod desăvârșit lumina (învierii), de a o vedea și a o înțelege.

Dar Maica Domnului a simțit în inima ei această mare bucurie despre care vorbește Matei, înțelegând cuvintele îngerului și devenită toată lumină, ea, care a fost eminentă precurată și plină de har, ea, care a recunoscut cu certitudine adevărul în toate, a crezut cuvintelor arhanghelului plină fiind de bucurie...

7. Vedeți deci, cum înainte de Maria Magdalena, prima, cea care l-a văzut pe Cel care a suferit și înviat pentru a noastră mântuire, a fost Precurata Fecioară Maria. Iisus întâmpină femeile pe cale și le spune: „Bucurați-vă!”, „Iar ele, apropiindu-se, au cuprins picioarele Lui și i s-au închinat” (Matei 28, 9). În același mod, însoțită de Maria Magdalena, Maica Domnului a fost singura care a înțeles vestea cea bună a învierii, prima care a cuprins puterea acestor cuvinte și umplându-se de o tainică bucurie a venit în întâmpinarea Fiului ei și Dumnezeuului ei. Prima între toți ea L-a văzut și L-a recunoscut pe Cel înviat, și, căzând la picioarele Lui, L-a atins cu dragoste, devenind primul Apostol, mai înainte de toți Apostolii.

Cât despre faptul că Maria Magdalena nu a fost cu Cea Precurată când Domnul i-a apărut și vorbit ei, vorbește Sfântul Ioan, care spune că „Maria Magdalena a alergat și a venit la Simon Petru și la celălalt ucenic pe care îl iubea Iisus și le-a zis: ‘Au luat pe Domnul din mormânt și nu știu unde l-au pus’” (Ioan 20, 2). Căci dacă ea l-ar fi văzut, și atins cu mâinile ei, cum ar fi putut spune astfel de cuvinte? Chiar după ce Petru și Ioan au alergat la mormânt, Maria Magdalena a rămas afară lângă mormânt plângând (Ioan 20, 11).

8. Vedeți cum, departe de a-L fi văzut, ea nu a fost nici umplută de bucuria de a-L auzi. Iar când îngerul care l-au apărut au întrebat-o: „Femeie pentru ce plângi?” (Ioan 20, 13) din nou, ea nu vorbește decât de cel mort în răspunsul ei. Iar când ea s-a întors și a văzut pe Domnul, totuși nu l-a recunoscut până când Acesta a strigat-o pe nume și i s-a descoperit ca viu și înviat din morți. Căzând la pământ și căutând să-i cuprindă precuratele picioare, îi aude spunându-i: „nu mă atingi”. Prin aceasta vedem că înainte de a fi apărut femeilor purtătoare de mir, El S-a arătat Precurarei Sale Maici, Care L-a atins și care i s-a închinat. Sfântul Matei extinde acest fapt și la celelalte femei, nevrând pentru motiv de afirmat mai înainte să vorbească de rolul pe care l-a jucat Maica Domnului în astfel de circumstanțe...

Dar ucenicii, în ziua învierii, în care au aflat de la Petru și Ioan, de la Luca și Cleopa că Domnul era viu, nu au crezut celor spuse și de aceea însuși Domnul îi muștră pentru necredința lor, arătându-li-se, când erau toți adunați. După ce s-a arătat lor în câteva rânduri ca viu și înviat din morți, toți au crezut și au propovăduit vestea cea bună pretutindenea: „în tot pământul a ieșit vestirea lor și la marginile lumii cuvintele lor” (Ps. 18, 4) iar ei, plecând, au propovăduit pretutindeni și Domnul lucra cu ei și întărea cuvântul prin semnele care urmau” (Mc. 16, 20). Intr-adevăr aceste semne erau necesare pentru a confirma adevărul propovăduit, iar minunile pentru a întări și arăta credința cea adevărată celor care primeau cuvântul. Căci credința adevărată se arată prin fapte și, astfel, fraților, este fără nici un folos a spune că am credință adevărată, dumezeiască, dacă nu o arăt în fapte. Ce-au folosit acele candelă fecioarelor nebune, dacă nu aveau în ele undelemnul milosteniei și al dragostei compătimitoare? Și ce i-a folosit omului care a intrat la cină, răspundând inițiativ, dacă nu era îmbrăcat în haine de nuntă? Da, într-adevăr, a fost invitat și el a venit cu toată credința, dar a fost rușinat și aruncat în întunericul cel mai dinafară, fiindcă era îmbrăcat cu jonicia faptelor rele. Să ne învrednicim să preabunul Dumnezeu ca nici dintre noi, cei chemați de Hristos, să nu ajungem la locul de chin veșnic, ci, ducând o viață conformă credinței noastre, să intrăm cu toții în camera de nuntă, îmbrăcați cu haina faptelor bune, pentru a trăi pe veci, împreună cu toți sfinții. Amin.

Semnalăm Semnalăm

● Scriitor de limbă română, franceză și spaniolă, lui Alexandru Ciorănescu (n. 1911), i se publică acum în românește un roman **Cuțitul verde**, apărut mai întâi la Paris în 1963, în traducerea Ilenei și a lui Mihai Cantunari. A cunoscut și o traducere germană în 1963. Autorul, autor al multor opere apărute în străinătate, în limbi străine, e acum prea puțin cunoscut în România, deși a publicat și aici până în 1945, înainte de a emigra. Oricum, deja avea în România un nume consacrat. Acum e așezat alături de scriitorii români realizați în străinătate, Mircea Eliade, Emil Cioran și Eugen Ionescu, fiind și el romanțier, poet, eseist, dramaturg, comparatist.

● Editura „Fundăției Culturale Române” împreună cu editura „Humanitas” (1993), publică acest roman pentru a aduce în atenția generației prezente un scriitor mare și, poate, și pentru a încerca un test de valoare printre contemporanii de după aproape jumătate de secol.

Deși acum românii se descurcă din nou și în franceză și în spaniolă, totuși traducerea din scriitorii români care au scris în limbi străine vin cu adevărat acasă, și în limba lor de acasă. Să ne gândim în prezent la Cioran, la Mircea Eliade, la Eugen Ionescu, traduși acum aproape în întregime. Nu același lucru se întâmplă cu Prințesa Ana, Elisabeta Brâncoveanu, contesă de Noailles, româncă de origine, dar poetă franceză (+ 1933), membră de onoare a Academiei Române (1925), cu opera necunoscută în românește. Tot așa s-a întâmplat și cu Iulia Hașdeu (+ 1888), a cărei operă postumă a apărut în trei volume în franceză (înainte de 1900). Aceștia le-am mai putea adăuga încă mulți alții: Ștefan Lupașcu, Martha Bibescu, premiată de Academia Franceză, Tristan Tzara, unul din întemeietorii dadaismului, în Elveția și în Franța, Elena Văcărescu, membră de onoare a Academiei române ș. a.

Așteptăm întoarcerea tuturor în limba română!

● În timpul celor aproape cincizeci de ani de comunism la noi, mulți oameni de cultură s-au autoexilat. Unii s-au realizat, alții s-au pierdut. Cei din Franța s-au acomodat mai ușor, Eugen Ionescu, Emil Cioran, Ioan Cușu, Miran Chiropol, Paul Goma, Paul Barbăneagră și alții. Unii scriind tot în românește, alții scriind foarte bine în franceză. Și în Germania este de remarcat un Paul Miron, un Petru Dumitriu, un George Bălan și, desigur n-au fost ocolite de români, nici cele două Americi, Petru Popescu, poet în țară, ajunge dramaturg și romanțier în America, se fac filme după cărțile lui, Ștefan Baciu scrie poezii, prin Honolulul sau prin vecinătate, Dr. Palade ia premiul Nobel pentru medicină, Saul Bellow, căsătorit cu o româncă, ia Premiul Nobel pentru literatură. Mai aproape de noi, un maramureșan, deși evreu, strălucite în literatură și am mai putea adăuga încă mulți alții. Nu știu dacă s-a făcut, dar dacă nu, un dicționar al românilor realizați peste hotare ar fi de mare utilitate.

Am găsit doi români profesori universitari, autori de cărți, și la Buenos Aires, unde trăiește și fiica lui A.C. Cuza, doamna Marconi, preocupată de iconografia ortodoxă.

Din lista aceasta, desigur sumară, n-ar trebui să lipsească nici George Alexe, poet remarcabil care trăiește de mult și scrie la Detroit. În românește. A publicat și o revistă în limba română, „Comuniunea Românească”, iar acum am în față o carte de versuri suave și profunde, cu evident nerv poetic, intitulată „TĂRMUL DINSPRE CER” (Moonfall Press, Washington D.C. 1993, 126 p.).

Ce păcat că are o circulație atât de redusă în țară. Altul i-ar fi aci destinul literar dacă ar publica aici.

● În colecția „Maeștri spirituali”, editura Humanitas publică o monografie WITTGENSTEIN de A.C. Grayling (1996, 202 p., traducere de Gheorghe Ștefanov).

E un filozof complicat, dar nici un om de cultură nu se poate lipsi de el. Nici teologii. Autorul monografiei ni-l face mai accesibil, căci opera lui propriu-zisă nu e ușor de abordat. E bine să se încerce, după lectura acestei prezentări.

● O altă monografie, tot în colecția „Maeștri spirituali” a editurii Humanitas, e și un SPINOZA, de Roger Scruton (Buc., 1986, trad. de Diana Arghirescu, 155 p.).

Cine vrea să-l abordeze pe Spinoza, trebuie să treacă prin această monografie.

● A apărut încă un Mircea Eliade: OCULTISM, VRĂJITORIE ȘI MODE CULTURALE. ESEURI DE RELIGIE COMPARATĂ (trad. de Elena Bortă, Humanitas, 1997, 190 p.). Nu mai are nevoie de recomandare. Editura însă are nevoie de o caldă apreciere.

● Preotul Eugen Drăgoi din Galați publică o carte de esuri intitulată „Cunoaștere și libertate în Dumnezeu” (Ed. Episcopiei Dunării de Jos, Galați, 1997, 103 p.). La sfârșit are și câteva selecții de „Note de lector”, bine alese. Dintre temele abordate în carte, deși toate sunt interesante, aș prefera „Anonimat și sfințenie” și „Sfințenia ca stare”. Sunt desigur notații scurte, pe care autorul le-ar putea lărgi mult și cu folos. Dar autorul abia ni se propune, cu modestie. Să continue și se va și impune.

● Încă o carte despre Transilvania: **Geneza identității naționale la românii ardeleni**.

Atât pot să spun deocamdată, doar la o simplă răsfior: merită citită. Autorul nu ocolește nimic din ceea ce s-a spus de bine sau de rău despre ardeleni. Și dă replica. Trebuie citită rând cu rând.

ANTONIE P.